

Rekommandation 23/2024
Forslag A 1978/UHN
Behandles af Udvalget for et Holdbart Norden

Betænkning over svar på REK 23/2024 om moratorium for gruvbrytning på djuphavsbotten (A 1978/UHN)

Udvalget for et Holdbart Norden foreslår, at Nordisk Råd tager svar på rekommandation 23/2024 til efterretning og afventer *politisk dialog* hvad angår moratorium for gruvbrytning på djuphavsbotten.

Baggrund

Rekommandationen har følgende ordlyd:

Nordisk Råd anbefaler de nordiske regeringer

at indføre et moratorium mot djuphavsgruvdrift på internationella vatten så länge de miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenserna inte är klart utredda

Svar fra de nordiske regeringer

Enligt FN:s havsrättskonvention hör havsbotten utanför nationell jurisdiktion, den så kallade djuphavsbotten ("Området" enligt havsrättskonventionens terminologi), jämte mineraltilgångar till mänsklighetens gemensamma arv och ingen stat får kräva eller utöva suveränitet eller suveräna rättigheter i fråga om djuphavsbotten eller dess mineraltilgångar. De förvaltas av den Internationella havsbottenmyndigheten som inrättats genom havsrättskonventionen. Samtliga nordiska länder är parter i havsrättskonventionen och medlemmar i havsbottenmyndigheten.

I enlighet med havsrättskonventionen förutsätter prospektering, undersökning och utvinning av djuphavsbottens mineraltilgångar godkännande av Internationella havsbottenmyndighetens råd. Myndigheten ansvarar också för att utarbeta regler, föreskrifter och förfaringsätt (den så kallade gruvstadgan) för prospektering, undersökning och utvinning av mineraltilgångar. Havsrättskonventionen förutsätter att reglerna, föreskrifterna och förfaringsätten också säkerställer att den marina miljön effektivt skyddas mot skadliga verkningar som verksamheten kan orsaka. De delar av gruvstadgan som gäller prospektering och undersökning är färdiga, men den del som gäller utvinning är ännu

under förhandling i havsbottenmyndighetens råd. I sitt beslut sommaren 2023 (ISBA/28/C/24) har rådet satt som mål att gruvstadgan ska antas vid rådets session 2025.

I samband med förhandlingarna om utvinningsdelen av gruvstadgan har flera av havsbottenmyndighetens medlemsstater krävt att påbörjandet av utvinning av djuphavsbottens mineraltillgångar ännu ska skjutas upp och att det behövs mer marinvetenskaplig forskning innan det kan fattas välinformerade beslut (en så kallad försiktighetspaus). En del stater anser däremot att också miljöaspekterna kan beaktas på behörigt sätt i gruvstadgan och i beslut om utvinning.

Nauru har år 2021 åberopat en bestämmelse i bilagan till avtalet om genomförande av del XI i havsrättskonventionen, enligt vilken rådet bör anta gruvstadgan senast två år efter framställandet av en begäran. Havsbottenmyndighetens råd beslutade sommaren 2023 att behandla frågor som gäller tillämpningen av avtalsbestämmelsen i fråga som brådskande ärende, om rådet får en ansökan om utvinning av mineraltillgångar innan gruvstadgan har antagits (ISBA/28/C/25).

Gruvstadgan ska först antas av de 36 medlemmarna i havsbottenmyndighetens råd och först därefter av församlingen, där alla parter i havsrättskonventionen är medlemmar. Godkännandet av utvinning av mineraltillgångar hör däremot uteslutande till havsbottenmyndighetens råds behörighet.

Det är fråga om ett multilateralt beslutsfattande. Enskilda medlemmar i havsbottenmyndigheten får delta i mötena i havsbottenmyndigheten och framföra sina synpunkter. De nordiska regeringarna har utnyttjat denna möjlighet utifrån sina nationella riktlinjer, och vissa har förespråkat en försiktighetspaus. Havsbottenmyndigheten har ännu inte antagit gruvstadgan eller mottagit någon ansökan om utvinning. De nordiska länderna kan som medlemmar i havsbottenmyndigheten eller i dess råd vara med i beslutsfattande i respektive organ men är inte behöriga att unilateralt besluta om att tillåta djuphavsgruvdrift i Området.

De nordiska regeringarna anser härmed att rekommendationen inte kan uppfyllas.

Udvalgets synpunkter

På utskottsmötet den 31 mars 2025 tog utskottet tog svaret på rekommendation 23/2024 om moratorium för gruvbrytning på djuphavsbotten för kännedom och beslutade att invänta politisk dialog.

Utskottet noterar att de nordiska regeringarna anser att rekommendationen inte kan följas, då det rör sig om ett multilateralt beslutsfattande. Enligt FN:s

havsrättskonvention är djuphavsbottens resurser mänsklighetens gemensamma arv och förvaltas av den Internationella havsbottenmyndigheten, där alla nordiska länder är medlemmar. Regeringarna har deltagit i myndighetens möten utifrån nationella riktlinjer, och vissa har förespråkat en försiktighetspaus. Ännu har ingen gruvstadga antagits eller ansökan om utvinning inkommit. De nordiska länderna deltar i beslutsfattandet men kan inte ensidigt tillåta djuphavsgruvdrift.

Med hänvisning till detta yrkade Mittengruppen för att invänta politisk dialog, då de menar att rekommendationen om att de nordiska regeringarna ska verka för att införa ett moratorium mot djuphavsgruvdrift på internationella vatten så länge de miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenserna inte är klart utredda inte besvaras i svaret på rekommendationen. S-gruppen stöttade Mittengruppens förslag om politisk dialog och utskottet biföll förslaget om att invänta politisk dialog.

Helsingfors, den 31. mars 2025

Tove Elise Madland (A)

Johan Andersson (S)

Karin Gaardsted (S)

Malte Larsen (S)

Mats Wiking (S)

André N. Skjelstad (V)

Emma Berginger (MP)

Krista Mikkonen (gröna)

Lene Westgaard-Halle (H)

Karsten Filsø (SF)

Juho Eerola (saf)

Staffan Eklöf (SD)

Himanshu Gulati (FrP)